2022: ఏపీ హైకోర్టు:13892

ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టులో..

W.P. నెం.28907 ఆఫ్ 2014

మధ్య:

పి.వి.లవ్ కుమార్ రెడ్డి కుమారుడు వెంకటాచలపతిరెడ్డి, వయస్సు సుమారు 31 సంవత్సరాలు : చిత్తూరు జిల్లా శాంతిపురం మండలం గుంజర్లపల్లె గ్రామం

.... అర్జీదారు

మరియు

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రతినిధి, దాని కార్యదర్శి, విద్యా శాఖ సెక్రటేరియట్, హైదరాబాద్, మరియు మరో ఏడురు

.... ప్రతివాదులు

తీర్పు వెలువడిన తేదీ: 13.06.2022

ఆమోదం కోసం సమర్పించబడింది: గౌరవనీయ శ్రీ జస్టిస్ యు.దుర్గాప్రసాద్ రావు

1. స్థానిక వార్తాపత్రికల రిపోర్టర్లను తీర్పును చూడటానికి అనుమతించవచ్చా? అవును / కాదు

2. తీర్పు కాపీలను లా రిపోర్టర్లు/ జర్నల్స్ కు మార్క్ చేయవచ్చా? అవును / కాదు

3. తీర్పు యొక్క న్యాయమైన కాపీని చూడాలని ఆయన ప్రభువు కోరుకుంటున్నాడా? అవును / కాదు

జస్టిస్ యు.దుర్గాప్రసాద్ రావు

గౌరవనీయ జస్టిస్ యు.దుర్గాప్రసాద్ రావు

W.P. నెం.28907 ఆఫ్ 2014

13.06.2022

మధ్య:

పి.వి.లవ్ కుమార్ రెడ్డి కుమారుడు వెంకటాచలపతిరెడ్డి, వయస్సు సుమారు 31 సంవత్సరాలు : చిత్తూరు జిల్లా శాంతిపురం మండలం గుంజర్లపల్లె గ్రామం

.... అర్జీదారు

మరియు

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రతినిధి, దాని కార్యదర్శి, విద్యా శాఖ సెక్రటేరియట్, హైదరాబాద్, మరియు మరో ఏడు

.... ప్రతివాదులు

పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది : డి.కృష్ణమూర్తి

ప్రతివాదుల తరఫు న్యాయవాది : శ్రీ కె.రఘువీర్, 1, 2 మరియు 6 నుండి 8 వరకు ఉన్నత విద్య ప్రభుత్వ ప్లీడర్

రిఫర్ చేసిన కేసులు:

1) 2016 (5) ALT 5

2) మను/ఏపీ/0742/2021

3) AIR 1953 మ్యాడ్ 279 = MANU/TN/0155/1953

4) 19 పిచ్చి 154

5) మను/ఎస్సీ/0063/2009 = (2009) 3 ఎస్సీసీ 571

6) మను/ఏపీ/0048/1969 = ఎయిర్ 1969 ఏపీ 136

7) మను/తమిళనాడు/0202/1984 = AIR 1984 మ్యాడ్ 292

8) 17 ఇండ్ కాస్ 22

9) (1998) III MLJ 537 = MANU/TN/1215/1998

10) మను/డబ్ల్యుబి/0347/1928 = AIR 1929 Cal 542

11) మను/యుపి/0064/1970 = ఎయిర్ 1970 మొత్తం 404

12) (2015) 6 ABR 29 = MANU/MH/0499/2015

13) మను/కెఎ/0136/1982 = AIR 1982 కాంత్ 314

14) మను/కెఇ/0129/2006 = 2006 (2) KLT 636

15) మను/బిహెచ్/0032/1988 = AIR 1988 Pat 216

16) 2002 (1) SCC 134 = MANU/SC/0667/2001

17) AIR 1967 SC 993 = MANU/SC/0275/1966

18) (2004) 4 SCC 460 = MANU/SC/0307/2004

19) 2015 (15) SCC 1 = MANU/SC/1041/2015

20) మను/ఏపీ/0742/2021

గౌరవనీయ జస్టిస్ యు.దుర్గాప్రసాద్ రావు

రిట్ పిటిషన్ నెం.28907 ఆఫ్ 2014

ఉత్తర్వు:

31.07.2014 నాటి ఆర్.సి.నెం.5545/బి3/2013, 22.07.2014 నాటి ఆర్.ఒ.సి.ఇ5/9839/2012 తేదీల్లోని 2, 3 తేదీల్లో ప్రతివాదులు ఇచ్చిన ఆదేశాలను అమలు చేయడంలో 6 నుంచి 8 మంది ప్రతివాదులు నిష్క్రియాపరత్వం వహించడం చట్టవిరుద్ధమని, నిరంకుశమని ప్రకటించాలని పిటిషనర్ కోరారు.

2. పిటిషనర్ కేసు క్లుప్తంగా ఇలా ఉంది:

(ఎ) పిటిషనర్ చిత్తూరు జిల్లా శాంతిపురం మండలం గుంజర్లపల్లె గ్రామానికి చెందినవాడు. ఆయనకు శాంతిపురం మండలం గుండిశెట్టిపల్లె గ్రామ శివారులోని 28వ సెంబరు 120/2లో ఏసీ.1.18 సెంట్ల భూమి ఉంది. పిటిషనర్, ఇతరుల వ్యవసాయ భూములను చేరుకునేందుకు సీ.నం.120/4, 120/6లో పురాతన కాలం నుంచి కార్ట్ ట్రాక్ ఉంది. పైన పేర్కొన్న కార్ట్ ట్రాక్ విలేజ్ మ్యాప్ లో కూడా నమోదు చేయబడింది.

(బి) అయితే, హైస్కూల్ మరియు జూనియర్ కళాశాల నిర్మాణం కోసం జిల్లా పరిషత్ / ప్రతివాది నెం.8 కు అనుకూలంగా ప్రభుత్వం 120/4 మరియు 120/6 లోని భూమిని బదలాయించింది. 8వ ప్రతిస్పందకుడు ప్రస్తుతం ఉన్న పాత కార్ట్ ట్రాక్ ను ఆక్రమించి 120/4 మరియు 120/6 లో హైస్కూల్ మరియు జూనియర్ కళాశాలను నిర్మించారు. ఇలాంటి ఆక్రమణల కారణంగా ఇప్పుడు పిటిషనర్, ఇతరుల భూములను ఆశ్రయించడానికి మరో మార్గం లేదు.

సి. 120/4, 120/6లోని భూములను సర్వే చేసి ప్రస్తుతం ఉన్న కార్ట్ ట్రాక్, హైస్కూల్, జూనియర్ కళాశాలకు హద్దులు నిర్ణయించాలని కోరుతూ పిటిషనర్ 11.04.2011న 5వ ప్రతివాదికి దరఖాస్తు సమర్పించారు. దీనికి ప్రతిగా 5వ ప్రతిస్పందకుడు మండల సర్వేయర్ ను సర్వే నిర్వహించి కార్ట్ ట్రాక్ స్థితిగతులపై నివేదిక సమర్పించాలని ఆదేశించారు. మండల సర్వేయర్ సర్వే నిర్వహించి 120/4లో ఏసీ.0.40 సెంట్ల విస్తీర్ణంలో

కార్ట్ ట్రాక్ ఉందని, కార్ట్ ట్రాక్ ను ఆక్రమించి పాఠశాల భవనాన్ని నిర్మించారని పేర్కొంటూ 5వ ప్రతివాదికి నివేదిక సమర్పించారు. ఆ తరువాత 5వ ప్రతివాది స్థలాన్ని పరిశీలించి, ప్రస్తుతం ఉన్న కార్ట్ ట్రాక్ ను ఆక్రమించి పాఠశాల భవనం మరియు జూనియర్ కళాశాల నిర్మించినట్లు పేర్కొంటూ 27.04.2011 నాటి ఆర్.ఒ.సి.ఎ/93/2011 ప్రొసీడింగ్స్ ద్వారా చిత్తూరు జిల్లా కలెక్టరు/3వ ప్రతివాదికి నివేదిక సమర్పించారు. హైస్కూల్ భవనం, జూనియర్ కళాశాల భవనం మధ్య ఉన్న స్థలంలో 12 అడుగుల వెడల్పు అప్రోచ్ రోడ్డును ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా కార్ట్ ట్రాక్ ను పునరుద్ధరించవచ్చని, ఇందుకు జిల్లా విద్యాశాఖాధికారి చిత్తూరు/ రెండో ప్రతివాది అనుమతి అవసరమని పేర్కొన్నారు. ఆ తరువాత, 3వ ప్రతిస్పందకుడు 09.05.2011 తేదిన ఎల్.డి.ఎస్.ఇ5/4190/11లో రాసిన లేఖలో 5వ ప్రతిస్పందకుడికి సై.నెం.120/4లోని భూమి గుండా కార్ట్ ట్రాక్ అందించడానికి అనుమతి కోరుతూ 2వ ప్రతిస్పందకుడికి లేఖ రాయాలని ఆదేశించారు. అందుకు అనుగుణంగా తహసీల్దార్ 09.07.2012న ఆర్వోసీబీ/93/2011 ద్వారా డీఈవోకు లేఖ రాశారు. 2వ ప్రతివాది కార్ట్ ట్రాక్ ఇవ్వడానికి అనుమతి ఇచ్చారు మరియు హైస్కూల్ భవనం మరియు జూనియర్ కళాశాల భవనం మధ్య ఉన్న స్థలం గుండా 12 అడుగుల వెడల్పుకు కార్ట్ ట్రాక్ అందించడానికి అనుమతి మంజూరు గురించి తెలియజేస్తూ మండల విద్యాధికారి, శాంతిపురం మండలం / 7 వ ప్రతివాదికి లేఖ రాశారు. అయితే, 2వ ప్రతివాది ఇచ్చిన అనుమతి మేరకు కార్ట్ ట్రాక్ అందించడం కొరకు 7వ ప్రతివాది ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోలేదు.

(డి) సబ్ కలెక్టర్/4వ ప్రతివాది కూడా స్థలాన్ని పరిశీలించి 31.05.2013న తన కార్యాలయం ఆర్వోసీ.బి1/9516/2012 ద్వారా 31.05.2013న తన కార్యాలయం ఆర్వోసీ.బి1/9516/2012 ద్వారా 3వ ప్రతివాదికి నివేదిక సమర్పించారు. 01.07.2013 నాటి తన కార్యాలయ లేఖ ROC.E5/9839/2012 ద్వారా 3వ ప్రతిస్పందకుడు భూమిని తనిఖీ చేయాలని మరియు కార్ట్ ట్రాక్ ను పునరుద్ధరించడానికి అవసరమైన చర్యలు తీసుకోవాలని 2వ ప్రతివాదిని ఆదేశించారు. ఈ విషయంలో చర్యలు తీసుకోవాలని రెండో ప్రతివాదికి రిమైండర్ కూడా జారీ చేశారు. దీనిపై వెంటనే చర్యలు తీసుకొని నివేదిక ఇవ్వాలని రెండో ప్రతివాది ప్రభుత్వ ఉన్నత పాఠశాల

ప్రధానోపాధ్యాయుడికి, 6వ ప్రతివాదికి లేఖ రాశారు. అయినా ఇంతవరకు ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోలేదు. ప్రతివాదులు 6 నుండి 8 వరకు నిష్క్రియాత్మకంగా వ్యవహరించడం ఏకపక్షం మరియు చట్టవిరుద్ధం, తద్వారా పిటిషనర్ మరియు ఇతర గ్రామస్థులు చాలాకాలంగా ఉన్న కార్ట్ ట్రాక్ మూసివేయడం వల్ల తీవ్ర అసౌకర్యానికి గురవుతున్నారు. వారి పొలాలకు చేరుకోవడానికి వేరే ప్రత్యామ్నాయ మార్గం లేదు. అందుకే రిట్ పిటిషన్..

3. రెండో ప్రతివాది రిట్ పిటిషన్ను వ్యతిరేకిస్తూ కౌంటర్ దాఖలు చేసి ఇలా వాదించాడు.

(ఎ) చిత్తూరు జిల్లా కలెక్టరు 22.07.2014న ఆర్.సి.నెం.5/9839/2012లో ప్రొసీడింగ్స్ ద్వారా శాంతిపురంలోని ప్రభుత్వ ఉన్నత పాఠశాల, ప్రభుత్వ జూనియర్ కళాశాల స్థలాన్ని శాంతిపురం తహసీల్దార్ తో కలిసి పరిశీలించి, ప్రభుత్వ విద్యా సంస్థలకు చెందిన 12 అడుగుల ఖాళీ స్థలాన్ని సర్వే చేసి నివేదిక సమర్పించాలని ఆదేశించారు. ఈ ఉత్తర్వులను అనుసరించి, 2వ ప్రతివాది 5 మరియు 7 ప్రతివాదులతో కలిసి స్థలాన్ని పరిశీలించాలని ఆర్సీ నెం.5455/B3/2014 ప్రొసీడింగ్స్ ద్వారా 6వ ప్రతివాదిని ఆదేశించారు. దీని ప్రకారం, 6వ ప్రతివాదులు 5 & 7 తో కలిసి స్థలాన్ని పరిశీలించారు మరియు 06.08.2014 నాటి RC.నం.247/DYEO/CTR/2014లో లేఖ ద్వారా తన నివేదికను సమర్పించారు. ఎలాంటి చట్టపరమైన హక్కు లేకుండా కార్ట్ ట్రాక్ ను పిటిషనర్ వాదించినందున కార్ట్ ట్రాక్ వేయడానికి భూమిని వదులుకోవడం సాధ్యాసాధ్యాలపై వారు నివేదిక సమర్పించారు.

(బి) పిటిషనర్ శాంతిపురం ప్రభుత్వ ఉన్నత పాఠశాల, శాంతిపురం ప్రభుత్వ జూనియర్ కళాశాల సమీపంలో ఉన్న వ్యవసాయ భూమిని కొనుగోలు చేశారని పేర్కొన్నారు. భూమిని కొనుగోలు చేయడానికి ముందు, అప్పటికే ప్రభుత్వ ఆధ్వర్యంలో 120/5 మరియు 120/6 లో పాఠశాల మరియు కళాశాల స్థాపించబడింది. పిటిషనర్ కు చెందని ప్రభుత్వ భూమిలో ఏసీ.0.17 సెంట్ల విస్తీర్ణంలో ప్రభుత్వం విద్యా సంస్థను నిర్మించింది. 1998 సంవత్సరంలో ప్రభుత్వం ఈ భూమిని కార్ట్ ట్రాక్ ప్రయోజనం కోసం ఉపయోగించనందున 120/4 మరియు 120/6 లోని భూమిని వేరుచేసి ప్రజల అవసరాలను తీర్చడానికి ఉన్నత పాఠశాల మరియు జూనియర్ కళాశాలను ఏర్పాటు చేసింది. స్థలాన్ని అన్యాక్రాంతం చేసి పాఠశాల, కళాశాల నిర్మాణం జరిగినప్పుడు ఎవరూ

అభ్యంతరం చెప్పలేదని, పాఠశాల ఏర్పాటుకు ప్రజలు సహకరించారన్నారు. అందువల్ల, పిటిషనర్ వాదన తన వ్యక్తిగత ప్రయోజనాలను నెరవేర్చడం తప్ప మరొకటి కాదు.

(సి) పాఠశాల స్థాపించిన పదహారు సంవత్సరాల తరువాత పిటిషనర్ సి.నం.120/2లో భూమిని కొనుగోలు చేశారని, ప్రభుత్వ భూమిలో కార్ట్ ట్రాక్ ఏర్పాటు చేయాలని డిమాండ్ చేయడం ప్రారంభించారని పేర్కొన్నారు. పాత ప్రభుత్వ ట్రాక్ ను పునరుద్ధరించాలని మరే రైతు డిమాండ్ చేయలేదు. ప్రస్తుతం గ్రామస్తులు మఠం రోడ్డు గుండా కార్ట్ ట్రాక్ ను ఉపయోగిస్తున్నారు. పిటిషనర్ అభ్యర్థనను పరిగణనలోకి తీసుకున్న శాంతిపురం తహసీల్దార్ 120/4, 120/6లో సర్వే నిర్వహించి హైస్కూల్ భవనం, జూనియర్ కళాశాల భవనం మధ్య ఉన్న స్థలంలో 12 అడుగుల వెడల్పు అప్రోచ్ రోడ్డు ఏర్పాటుకు 3వ ప్రతివాదికి ప్రతిపాదనలు పంపారు. 09.05.2011 నాటి L.Dis.No.E5/4190/11లో 3వ ప్రతిస్పందకుడు అటువంటి కార్ట్ ట్రాక్ ని అందించడం కొరకు 2వ ప్రతిస్పందకుడి వద్దకు వెళ్లి అనుమతి పొందాలని 5వ ప్రతిస్పందకుడిని ఆదేశించాడు. 5వ ప్రతివాది 09.07.2012 నాటి తన లేఖ నెం.బి/93/2011లో 2వ ప్రతివాదికి ఈ వాస్తవాన్ని సమర్పించాడు. 09.07.2012 నాటి ప్రొసీడింగ్స్ నెం.బి/93/2011 ద్వారా 2వ ప్రతివాది కార్ట్ ట్రాక్ అందించడం కొరకు 7వ ప్రతిస్పందకుడికి అనుమతి ఇచ్చాడు. అయితే పాఠశాల, కళాశాల భవనం మధ్య బండి ట్రాక్ ఏర్పాటు చేయాలన్న నిర్ణయాన్ని పాఠశాల విద్యాకమిటీ చైర్మన్, ప్రజలు వ్యతిరేకిస్తున్నారు. 20.10.2012 రాత్రి పాఠశాల ఆవరణలోకి జేసీబీతో ప్రవేశించి పాఠశాల విద్యా కమిటీ చైర్మన్ నిర్ణయానికి విరుద్ధంగా ప్రభుత్వ స్థలంలో బండి ట్రాక్ ఏర్పాటు కోసం ప్రహరీ గోడలో కొంత భాగాన్ని కూల్చివేసి, కొన్ని చెట్లను నరికివేశారు. చిత్తూరు జిల్లా శాంతిపురం మండలం రాళ్లబుదుగూరు పోలీస్ స్టేషన్ లో ప్రభుత్వ ఉన్నత పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయుడు 21.10.2012న పిటిషనర్ పై ఫిర్యాదు చేశారు. రాళ్లబుదుగూరు ఎస్సై 21.10.2012 నాటి ఎఫ్ఐఆర్ నెం.69/2012 నమోదు చేసి కేసు దర్యాప్తు చేస్తున్నారు. పాఠశాల కాంపౌండ్ కూల్చివేతను నిరసిస్తూ ప్రజలు ఆందోళనకు దిగారు. ఈ సంఘటన నేపథ్యంలో రెండో ప్రతివాది 21.10.2012 నాటి ప్రొసీడింగ్స్ నెం.6492/బి3/2012లో శాంతిపురం ప్రభుత్వ ఉన్నత పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయుడు, శాంతిపురం మండల విద్యాధికారికి పాఠశాల, కళాశాల భవనం

మధ్య బండి ట్రాక్ ఏర్పాటు చేసి పాఠశాల స్థలాన్ని పరిరక్షించాలని ఆదేశాలు జారీ చేశారు. 4వ ప్రతివాది 31.05.2013 నాటి తన లేఖ నెం.బి1/9516/2012లో పాఠశాల మరియు కళాశాల భవనం మధ్య బండి ట్రాక్ ఏర్పాటుకు చర్యలు తీసుకోవాలని 3వ ప్రతివాదికి నివేదిక సమర్పించారు. దీనికి ప్రతిగా 01.07.2013న ఆర్వోసీ నెం.ఈ5/9839/2012లో రాసిన లేఖలో 3వ ప్రతివాది భూమిని పరిశీలించి నివేదిక సమర్పించాలని ఆదేశించారు. 31.07.2014 నాటి ఆర్.సి.నెం.5455/బి3/2013 ప్రొసీడింగ్స్ లో 6వ ప్రతివాదిని పాఠశాలను సందర్శించి తన నివేదికను సమర్పించాలని ఆదేశించాడు. ప్రతివాదులు 02.08.2014న పాఠశాలను సందర్శించారు మరియు 06.08.2014 నాటి లెటర్ నెం.247/DYEO-CTR/2014 ద్వారా తమ నివేదికను సమర్పించారు. శాంతిపురంలోని ప్రభుత్వ ఉన్నత పాఠశాల, జూనియర్ కళాశాల మధ్య బండి ట్రాక్ ఏర్పాటు చేయడం సాధ్యం కాదని పేర్కొంటూ 14.08.2014న ఆర్.సి.నెం.5455/బి3/2013లో రాసిన లేఖలో విద్యార్థులు, గ్రామస్థులు, పాఠశాల విద్యా కమిటీ చైర్మన్లు తనకు మార్గం కల్పిస్తే బండి ట్రాక్ ఏర్పాటు చేయడం సాధ్యం కాదని పేర్కొంటూ 3వ ప్రతివాదికి నివేదిక సమర్పించారు. పాఠశాల మరియు కళాశాలకు చాలా అంతరాయం కలుగుతుంది. బండి ట్రాక్ పునరుద్ధరించాలని గ్రామస్తులు కోరడం లేదని, పిటిషనర్ తన వ్యక్తిగత అవసరాల కోసం తప్ప పాఠశాల భవనం నిర్మాణంపై వారు ఎలాంటి అభ్యంతరాలు వ్యక్తం చేయలేదని పేర్కొన్నారు. గ్రామస్తులు, రైతులు అందరూ మట్టం రోడ్డు నుంచి ప్రస్తుతం ఉన్న బండి ట్రాక్ ను ఉపయోగించుకుంటున్నారని, పిటిషనర్ మినహా మిగిలిన ప్రతి రైతు పొలాలకు వెళ్లే మఠం రోడ్డును ఉపయోగించి తమ భూములను సాగు చేసుకుంటున్నారని తెలిపారు. పిటిషనర్ అభ్యర్థనను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే శాంతియుత వాతావరణంలో తరగతులు నిర్వహించడం చాలా కష్టమని, సంఘ విద్రోహ శక్తుల నుంచి కూడా అలజడి చెలరేగే అవకాశం ఉందని ప్రధానోపాధ్యాయుడు, పాఠశాల విద్యా కమిటీ చైర్మన్ పేర్కొన్నారు. అందువల్ల రిట్ పిటిషన్ ను కొట్టివేసే అవకాశం ఉంది. 4. రెండో ప్రతివాది కౌంటర్పై పిటిషనర్ కౌంటర్ దాఖలు చేశారు. హైస్కూల్, జూనియర్ కళాశాల భవనాల మధ్య ఉన్న స్థలం గుండా 12 అడుగుల వెడల్పుతో బండి ట్రాక్ ఏర్పాటుకు అనుమతి ఇవ్వాలని శాంతిపురం మండల ఎంఈవోకు 09.07.2012న ఆర్వోసీబీ/93/2011లో లేఖ రాశారు. అందువల్ల, 2 వ ప్రతిస్పందకుడు ఇప్పుడు కార్ట్ ట్రాక్ ఇవ్వలేమని

వాదించలేడు. పాఠశాల భవనానికి, జూనియర్ కళాశాల భవనానికి మధ్య బండి ట్రాక్ ఏర్పాటు చేయడంలో ఎలాంటి ఇబ్బంది లేదని పేర్కొన్నారు. పక్కనే ఉన్న హైపే పాఠశాల మరియు కళాశాల పనితీరుకు అంతరాయం కలిగించకపోతే, బండి ట్రాక్ కూడా అవాంతరానికి మూలం అని చెప్పలేము.

ఎ) రెండు భవనాల మధ్య ప్రత్యామ్నాయ బండి ట్రాక్ ఏర్పాటు చేస్తామని బాధిత రైతులకు హామీ ఇవ్వడంతో ప్రస్తుతం ఉన్న పాత బండి ట్రాక్ ను ఆక్రమించి పాఠశాల, జూనియర్ కళాశాల భవనాలను నిర్మించారు. అధికారుల హామీని నమ్మిన రైతులు బండి ట్రాక్ ఆక్రమణకు గురైనప్పుడు నిలబెట్టుకున్నారు. పిటిషనర్ ఆందోళన వ్యక్తం చేస్తూ, అతను తన వ్యాపారి ఎ.ఎం.గంగప్ప ఎస్/ఓ నుండి భూమిని కొనుగోలు చేశాడు. మునస్వామి 10.02.2011 న. పాఠశాల భవనానికి, జూనియర్ కళాశాల భవనానికి మధ్య ఉన్న ఖాళీ స్థలం ద్వారా బండి ట్రాక్ ఏర్పాటు చేయనున్నట్లు తెలిపారు. ఈ సమాచారంతో పిటిషనర్ భూమిని కొనుగోలు చేశారు. దీనికి తోడు రెవెన్యూ అధికారుల నివేదికలో సీ సెం.120/4లో పురాతనమైన బండి ట్రాక్ ఉన్నట్లు నిర్ధారించారు. వాస్తవానికి 09.07.2012 నాటి లేఖ ద్వారా హైస్కూల్, జూనియర్ కళాశాల భవనాల మధ్య ప్రత్యామ్నాయ బండి ట్రాక్ ఏర్పాటుకు రెండో ప్రతివాది అనుమతి ఇచ్చారు. ఇప్పుడు, రెండవ ప్రతివాది యూ టర్న్ తీసుకొని, పిటిషనర్ తప్ప మరెవరూ కార్ట్ ట్రాక్ ను క్లెయిమ్ చేయడం లేదని చెప్పలేరు. 31.05.2013న 4వ ప్రతివాది నుంచి 3వ ప్రతివాది వరకు ఇచ్చిన నివేదికలో 120/4లో ఉన్న బండి ట్రాక్ ను ఆక్రమించి భవనాలు నిర్మించారని, దీనివల్ల పిటిషనర్ తో పాటు ఇతర రైతులు తమ పొలాలకు చేరుకునేందుకు, కుప్పం - పలమనేరు ప్రధాన రహదారికి చేరుకోవడానికి అసౌకర్యం కలుగుతోందని స్పష్టంగా చూపించారు. (బి) పాఠశాల, కళాశాల భవనాల మధ్య ఉన్న భూమి గుండా ప్రత్యామ్నాయ బండి ట్రాక్ ఏర్పాటు చేయడాన్ని ప్రజలు వ్యతిరేకించారన్న ప్రతి ఆరోపణలు అవాస్తవం. పిటిషనర్ 20.10.2012న పాఠశాల ఆవరణలోకి చొరబడి ప్రహరీ గోడను జేసీబీతో కూల్చివేశారని ఆరోపించడం కూడా అవాస్తవం. మరోవైపు ప్రధానోపాధ్యాయుడు పిటిషనర్ పై తప్పుడు ఫిర్యాదు చేయడంతో ఎఫ్ ఐఆర్ ను కొట్టివేసేలా పిటిషనర్ చర్యలు తీసుకుంటారు. 31.05.2013న చిత్తూరు సబ్ కలెక్టర్

ఇచ్చిన నివేదిక, 06.08.2014న చిత్తూరు ఉప విద్యాశాఖాధికారి ఇచ్చిన నివేదికలో రిగ్ మౌంటెడ్ వాహనం బోరుబావి తవ్వేందుకు కాంపౌండ్ లోకి వెళ్లేందుకు వీలుగా ప్రహరీ గోడను పాఠశాల అధికారులు కూల్చివేసినట్లు స్పష్టమవుతోంది. పిటిషనర్ ప్రహరీ గోడను కూల్చలేదు. పాత బండి ట్రాక్ మూసివేయడం వల్ల పిటిషనర్, ఇతరులకు తీవ్ర ఇబ్బందులు ఎదురవుతున్నాయి. అందువల్ల రిట్ పిటిషన్ ను అనుమతించవచ్చు.

పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది డి.కృష్ణమూర్తి, 1, 2, 6 నుంచి 8వ తేదీల్లో ప్రభుత్వ ఉన్నత విద్య ప్లీడర్ కె.రఘువీర్ వాదనలు వినిపించారు.

పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది డి.కృష్ణమూర్తి వాదనలు వినిపిస్తూ పిటిషనర్ గుండిశెట్టిపల్లె గ్రామంలోని 28వ సెంబరు 120/2లోని ఏసీ.1.18 సెంట్ల భూమిని కొనుగోలు చేశారని, ఈ భూమికి అనుబంధంగా 120/5, 120/6లో ప్రభుత్వ భూమి ఉందని, ఇందులో రైతులు తమ భూములను చేరుకోవడానికి అనాదిగా బండి ట్రాక్ ఉందని, దీనిని రైతులు తమ భూములకు చేరుకోవడానికి ఉపయోగిస్తున్నారని వాదించారు. తదనంతరం ప్రభుత్వం హైస్కూల్, జూనియర్ కళాశాల నిర్మాణం కోసం చిత్తూరు జిల్లా సై సెం.120/5, 120/6లోని భూమిని జిల్లా పరిషత్ కు బదలాయించిందని, తదనుగుణంగా జూనియర్ కళాశాల, ఉన్నత పాఠశాల నిర్మాణ సమయంలో సుమారు ఏసీ.0.17 సెంట్ల బండి ట్రాక్ ఆక్రమణకు గురై హైస్కూల్, జూనియర్ కళాశాలకు ప్రహరీగోడ నిర్మించారని, దీంతో పిటిషనర్, ఇతర రైతులు తీవ్ర ఇబ్బందులు పడుతున్నారని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. ఎందుకంటే, వారు తమ భూములను చేరుకోవడానికి వేరే మార్గం లేదు. 16 ఏళ్ల తర్వాత పిటిషనర్ తప్ప గ్రామస్తులెవరూ ఎలాంటి అభ్యంతరాలు వ్యక్తం చేయలేదని, వాస్తవానికి పాఠశాల, కళాశాల నిర్మాణంలో ఉన్నప్పుడు భవనాలు పెంచడం వల్ల కార్ట్ ట్రాక్ కు ఆటంకం కలుగుతుందని శాంతిపురం గ్రామస్థులు అభ్యంతరం వ్యక్తం చేశారని న్యాయవాది తెలిపారు. దీనిపై అధికారులు పాఠశాల, కళాశాల భవనాల మధ్య తగినంత స్థలాన్ని మిగులుస్తామని, కార్ట్ ట్రాక్ ను ప్రజలు సజావుగా వినియోగించుకునేందుకు మార్గం సుగమం చేస్తామని హామీ ఇచ్చారు. అలాంటి హామీ మేరకు గ్రామస్థులు మాత్రమే పాఠశాల, కళాశాల నిర్మాణంపై చట్టపరమైన చర్యలు తీసుకోలేదు. ఆ దృష్ట్యా, ప్రజల ప్రతి అంగుళాన్ని ఉపయోగించుకునే హక్కు ప్రజలకు ఉన్నందున, అధికారులు దానిని ప్రజా ప్రయోజనం కోసం కూడా ఉపయోగించలేరు. ప్రజల కోసం ఎల్లవేళలా ప్రజామార్గాన్ని కొనసాగించాలని, దీని గురించి

రెండో ఆలోచనేదీ లేదని ఆయన పేర్కొన్నారు. తన వాదనకు బలం చేకూర్చేలా బ్రదర్స్ సర్వీస్ స్టేషన్ (ఇండియన్ ఆయిల్ డీలర్) మేనేజింగ్ పార్టనర్ జి.ఎస్.నారాయణ వర్సెస్ విజయవాడ మునిసిపల్ కార్పొరేషన్, దాని కమీషనర్ 1, గద్దె వెంకట లక్ష్మమ్మ వి. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం 2 .

7. 120/5 & 120/6లోని భూమి ప్రభుత్వ డి.కె.టి పట్టా భూమి అని ఉన్నత విద్య ప్రభుత్వ ప్లీడర్ శ్రీ కె.రఘువీర్ వాదించారు. ఈ భూమికి పడమర వైపున కుప్పం - పలమనేరు ప్రధాన రహదారి ఉంది. ప్రభుత్వ భూమికి తూర్పు వైపున 120/2 నెంబరు గల భూమి ఉంది. దీనికి తూర్పున సై.నెం.120/4 ఆధీనంలో ఉన్న భూమి ఉంది. శాంతిపురం, పరిసర గ్రామాల విద్యార్థుల సౌకర్యార్థం 1987లో జీవో ఎంఎస్ నెం.555 ద్వారా ప్రభుత్వ ఉన్నత పాఠశాలను ప్రభుత్వం మంజూరు చేసిందన్నారు. పాఠశాల భవనం, ఆటస్థలం, జూనియర్ కళాశాల నిర్మాణానికి ప్రభుత్వం సై నెం.120/5లో ఏసీ.1.56 సెంట్లు, 120/6లో ఏసీ.0.95 సెంట్లు కేటాయించింది. 1998లో పాఠశాల భవనం, జూనియర్ కళాశాలను నిర్మించి వాటి చుట్టూ ప్రహరీగోడను కూడా నిర్మించారు.

(ఎ) ప్రస్తుత రిట్ పిటిషనర్ 2011 సంవత్సరంలో ఏసీ.1.18 సెంట్లు కొనుగోలు చేశారని ప్రభుత్వ ప్లీడరు సి.నెం.120/2కు సంబంధించి సమర్పించాలి. చాలా కాలం క్రితం, మట్టం గ్రామం మరియు కుప్పం - పలమనేరు హైవే రహదారి మధ్య సై నెం.120 లోని మొత్తం భూమి ఖాళీగా ఉంది. దీంతో రైతులు కుప్పం - పలమనేరు రహదారికి ఆనుకుని ఉన్న తమ భూములకు చేరుకునేందుకు మఠం గ్రామం నుంచి తమ బండ్లను ఖాళీ స్థలం గుండా తీసుకెళ్తుండగా క్రమంగా 120/4, 5, 6లో కార్ట్ ట్రాక్ ఏర్పడింది. 120/5, 120/6లోని భూములను ప్రభుత్వం వాడుకోకపోవడంతో గ్రామస్తుల చర్యకు అంగీకరించింది. అయితే ప్రభుత్వం ఉపయోగించిన బండి ట్రాక్ ను ప్రజారస్తాగా ప్రకటించలేదు లేదా ప్రజా రహదారిగా పరిగణిస్తూ నిర్వహణ చర్యలు చేపట్టలేదు. సి.నం.120/5 & 6లోని భూమిలో కొంత భాగాన్ని కార్ట్ ట్రాక్ గా ఉపయోగించడాన్ని ప్రభుత్వం వ్యతిరేకించలేదని, ఎందుకంటే ఆ భూమిని వేరే విధంగా ఉపయోగించలేదని ఆయన పునరుద్ఘాటించారు. అయితే స్థానిక పెద్దల అభ్యర్థన, శాంతిపురం మండల రాజకీయ నాయకుల విజ్ఞప్తులను పరిగణనలోకి తీసుకున్న ప్రభుత్వం హైస్కూల్, జూనియర్ కళాశాల నిర్మాణం కోసం 8వ ప్రతివాదికి అనుకూలంగా 120/5, 6లోని

స్థలాన్ని బదలాయించిందని, అందుకు అనుగుణంగా 1988లో హైస్కూల్, కళాశాల భవనాలు నిర్మించి, ఆ భవనాలు, ఆ భూమిని చుట్టూ ప్రహరీ గోడతో కప్పి ఉంచారని తెలిపారు. శాంతిపురం మండలంలోని గుంజర్లపల్లె గ్రామంతో పాటు చుట్టుపక్కల గ్రామాలకు చెందిన ప్రజలెవరూ భవన నిర్మాణం, ఆ తర్వాత కాంపౌండ్ వాల్ నిర్మాణం కోసం 120/5, 6లోని స్థలాన్ని కేటాయించడం, తద్వారా బండి ట్రాక్ ను పూర్తిగా మూసివేయడంపై ఎలాంటి అభ్యంతరాలు వ్యక్తం చేయలేదు. మరోపక్క తమకు దారి హక్కును చెప్పుకునే అధికారం లేదని, చాలా కాలం తర్వాత హైస్కూల్, కాలేజీ వచ్చిందని తెలిసిన ప్రజలు బండి ట్రాక్ ను మూసివేయాలని ఎలాంటి నిరసన తెలపలేదు. 1998 నుంచి ఏవైనా ఉంటే ఉపశమనం పొందే హక్కును రద్దు చేశారని ఆయన నొక్కిచెప్పారు. పిటిషనర్ 2011లో అంటే కార్ట్ ట్రాక్ మూసివేసిన చాలా కాలం తర్వాత మాత్రమే 120/2లో ఏసీ.1.18 సెంట్లు కొనుగోలు చేశారని తెలిపారు. ప్రజల ప్రవర్తన చూస్తుంటే 1998లోనే వారు సడలింపు హక్కును వదులుకున్నారని అర్థమవుతుందని ఆయన వాదించారు. 2011లో భూమిని కొనుగోలు చేసిన పిటిషనర్ పైన పేర్కొన్న ఘటనల తర్వాత అంతరించిపోయిన భూములపై ఎలాంటి హక్కును పొందలేరు. అందువల్ల, ప్రస్తుత రిట్ పిటిషన్ వాస్తవాలు లేదా చట్టంలో అర్హత లేనిది మరియు పిటిషనర్ నమ్మిన ఆధారాలకు ఎటువంటి ప్రామాణికత లేదు. అందువల్ల రిట్ పిటిషన్ ను కొట్టివేయాలని అభ్యర్థించారు.

8. పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అంశాలు ఇలా ఉన్నాయి.

(1) కార్ట్ ట్రాక్ అనే సబ్జెక్టులో ప్రజలు ఏవైనా ఉపయోగించినట్లయితే చట్టపరమైన హక్కు యొక్క స్వభావం ఏమిటి?

(2) కార్ట్ ట్రాక్ మూసివేసిన 16 సంవత్సరాల సుదీర్ఘ విరామం తరువాత దానిని పునరుద్ధరించాలని కోరే అర్హత పిటిషనర్ కు ఉందా?

(3) ఏ ఉపశమనం?

9. పాయింట్ నెం.1: లైసెజ్ ఫెయిర్ ఆధారిత రాజ్యానికి భిన్నంగా, సంక్షేమ రాజ్యంలో, ప్రజా సంక్షేమాన్ని సాధించడానికి ప్రభుత్వం బహుళ విధులను నిర్వహిస్తుంది. బాహ్య దురాక్రమణల

నుంచి దేశాన్ని రక్షించడానికి పరిమితం కాకుండా, విదేశీ వాణిజ్యాన్ని చూసుకోవడం, విదేశీ విధానాలను రూపొందించడం, కరెన్సీని ముద్రించడం, చట్టాలను రూపొందించడం, సంక్షేమ రాజ్యం శక్తివంతమైన కార్యకలాపాలను చేపడుతుంది. ఆనకట్టలు, ఓడరేవులు, రైల్వే స్టేషన్ల నిర్మాణం, పరిశ్రమల స్థాపన, విద్యా సంస్థలు, ఆసుపత్రులను ప్రారంభించడం, ఉపాధి కల్పన, విద్య, ఆరోగ్యం, పౌరుల వినోద సౌకర్యాలను చూసుకోవడం వంటి మౌలిక సదుపాయాలను సృష్టిస్తుంది. ఈ కార్యకలాపాలన్నింటినీ సమర్థవంతంగా నిర్వహించడానికి, పంచాయితీ, మునిసిపాలిటీ, కార్పొరేషన్ మరియు రాష్ట్రం వంటి వివిధ స్థాయిలలో ప్రభుత్వం సహజ వనరులు మరియు జాతీయ సంపద వంటి ఆస్తులను స్వాధీనం చేసుకుంటుంది మరియు వాటిని నిర్వహిస్తుంది. పైన పేర్కొన్న ఆస్తులు రాజ్యం చేతిలో ఉన్న ప్రజల చట్టపరమైన హక్కులు స్థూలంగా రెండు రకాలుగా ఉంటాయి.

(ఎ) పబ్లిక్ ట్రస్ట్ సిద్ధాంతానికి సంబంధించి అంకితమైన పబ్లిక్ ప్రాపర్టీ : మొదటి రకానికి సంబంధించి, ప్రభుత్వం కొన్నిసార్లు తన వద్ద ఉన్న కొన్ని ఆస్తులను వాటి ఉపయోగం కోసం ప్రజలకు అంకితం చేస్తుంది. ఉదాహరణకు, ఇది రోడ్లు వేస్తుంది, వంతెనలు మరియు ఫ్లైఓవర్లను నిర్మిస్తుంది; వివిధ ప్రజా పనులను నిర్వహించడానికి ఆసుపత్రులు, ప్రభుత్వ కార్యాలయాలను నిర్మిస్తుంది; పార్కులు, మ్యూజియంలు, లైబ్రరీలు మరియు ఇతర రిసార్టులను సృష్టిస్తుంది మరియు ప్రజలకు తెరుస్తుంది. అటువంటి సందర్భాల్లో, చట్టం దృష్టిలో సంబంధిత ఆస్తులు లేదా ఆస్తులు దేశ పౌరులకు చెందుతాయి కాని తగిన నిర్వహణ కోసం రాష్ట్రానికి చెందుతాయి. ట్రస్ట్ సిద్ధాంతం కింద రాజ్యం అటువంటి ఆస్తులను కలిగి ఉంటుంది. ఉదాహరణకు, ఒక జాతీయ రహదారిని నిర్మించి ప్రజలకు అంకితం చేస్తే, ప్రజాప్రతినిధులు ఉపరితలం మరియు ఉప-మట్టి యొక్క సమిష్టి యజమానులుగా పరిగణించబడతారు, అయితే చట్టబద్ధమైన నిబంధనల ప్రకారం సరైన నిర్వహణ కోసం సదరు హైవే రాష్ట్ర సంబంధిత శాఖకు చెందుతుంది. సంబంధిత అథారిటీ నిర్దేశించిన నిబంధనలకు లోబడి, వారి ఉపయోగం కోసం ప్రతి అంగుళం ఆస్తిపై ప్రజలకు హక్కు ఉంటుంది. అందువలన, ఒక ఆస్తిని దాని ఉపయోగం కోసం ప్రజలకు అంకితం చేసిన సందర్భంలో, చట్ట ప్రకారం ప్రజలు యజమానులుగా

పరిగణించబడతారు మరియు అటువంటి సందర్భాలలో సౌలభ్య హక్కు ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదు, ఎందుకంటే దానిలో ఆధిపత్య మరియు బానిస వారసత్వాలు ఉండవు.

10. ఇంగ్లాండు, భారతదేశాల మధ్య భావనాత్మక వ్యత్యాసం, ప్రభుత్వ ఆస్తులపై, ముఖ్యంగా ప్రజా రహదారులపై ప్రజలకు ఉన్న హక్కు స్వభావానికి సంబంధించి, సి.ఎస్.ఎస్. మోటార్ సర్వీస్, తెన్కాసి వి విషయంలో విస్తృతంగా చర్చించబడింది. మద్రాసు రాష్ట్రం 3 . పిటిషనర్లు వాదించిన విధంగా భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 19(1)(జి) ద్వారా సంరక్షించబడిన హక్కుగా పౌరుడు ప్రజా వీధుల్లో అద్దెకు రవాణా వాహనాలను నడపడానికి అర్హుడా లేదా ప్రతివాదులు వాదించినట్లు ఇది కేవలం ఒక హక్కు మాత్రమే కానీ ఆ ఆర్టికల్ పరిధిలోకి వచ్చే హక్కు కాదా అనే ప్రధాన ప్రశ్నను మద్రాస్ హైకోర్టు పరిష్కరించింది. ఈ నేపథ్యంలో జస్టిస్ వెంకట్రామ అయ్యర్ ద్వారా మాట్లాడిన డివిజన్ బెంచ్ ఇంగ్లాండు, భారతదేశానికి సంబంధించి ప్రజల దారి హక్కు అంశాన్ని సమగ్రంగా చర్చించింది. ప్రజా మార్గాలు రాజ్యంలో ఉన్నాయని, వాటిని దాటడం, తిరిగి దాటడం పౌరుల ఏకైక హక్కు అని, వాటి యజమానిగా రాష్ట్రానికి వాటి వినియోగాన్ని వారు నిర్ణయించిన విధంగా నియంత్రించే హక్కు ఉందని, ప్రభుత్వం అనుమతించేంత వరకు తప్ప అక్కడ వ్యాపారం కొనసాగించే హక్కును ఏ పౌరుడు పొందలేడని ప్రతివాదుల వాదనలను నమోదు చేసింది. హాల్స్ బరీ యొక్క లాస్ ఆఫ్ ఇంగ్లాండ్, సంపుటి 16, పేజీ 185 లోని భాగాలను ఉటంకిస్తూ పిటిషనర్ల సమాధానాన్ని డివిజన్ బెంచ్ రికార్డు చేసింది, ఇంగ్లాండులో భూస్వామ్య పద్ధతిలో వ్యవహరించిన విధంగా హైవేలపై హక్కు క్రౌన్ ఎల్లప్పుడూ హైవేలకు యజమానిగా ఉందని మరియు వాటిని పాస్ చేయడానికి మరియు తిరిగి పాస్ చేయడానికి ప్రజలు ఉపయోగిస్తున్నారని వాదించింది. అనేది భారతదేశపు ఉమ్మడి చట్టం కాదు. పిటిషనర్లు మద్రాసు మునిసిపల్ కమిషనర్లు వర్సెస్ సారంగపాణి ముదలియార్ 4 ను ఉదహరించారు: "హైవేను ఎల్లప్పుడూ హైవే అని ఆంగ్ల మాగ్జిమ్ పేర్కొంది" హైవేలోని ఆస్తి ప్రజలకు అనుకూలంగా సౌలభ్యానికి లోబడి నేల యజమానిలో ఉందనే సిద్ధాంతంపై ఆధారపడి ఉంది. మన ముందున్న సందర్భంలో, ఇంగ్లిష్ లాకు ప్రత్యేకమైన ఈ చట్టపరమైన కల్పన తలెత్తదు, ఎందుకంటే ఏ విధమైన ఉపశమనం యొక్క ప్రశ్న లేదు. ఈ వీధిని, దాని మట్టిని మున్సిపాలిటీకి ప్రజలపై నమ్మకంతో ఉంచారు, తద్వారా ఆధిపత్య లేదా బానిస వారసత్వం అనే ప్రశ్న ఉండదు. పై వాదనలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న డివిజన్ బెంచ్ ప్రజా వీధులు, రహదారులపై ప్రజల హక్కుకు సంబంధించి ఈ విధంగా వ్యాఖ్యానించింది: "24.

అన్ని ప్రజా వీధులు, రహదారులు రాష్ట్రంలోనే ఉంటాయి కానీ ప్రజల తరఫున ప్రభుత్వం వాటిని ధర్మకర్తలుగా నిర్వహిస్తుందనేది వాస్తవ పరిస్థితి. ప్రజాప్రతినిధులు లబ్దిదారులుగా వాటిని హక్కుగా వినియోగించుకునే హక్కు కలిగి ఉంటారు మరియు ఈ హక్కు ప్రతి ఇతర పౌరుడికి మార్గాలను ఉపయోగించడానికి ఉన్న సమాన హక్కులకు మాత్రమే పరిమితం చేయబడుతుంది. సాధారణంగా ప్రజల హక్కులను పరిరక్షించడానికి అవసరమైన అన్ని పరిమితులను వినియోగదారుడి స్వభావం మరియు పరిధిపై విధించడానికి ప్రజల తరఫున ధర్మకర్తలుగా రాజ్యానికి హక్కు ఉంది...... xxxx.॥

11. ఫోమెంటో రిసార్ట్స్ అండ్ హోటల్స్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ మింగేల్ మార్టిన్స్ 5 హోటల్ నిర్మాణం పనాజీ ప్రజలు బీచ్ కు వెళ్ళే మార్గాన్ని అడ్డుకున్నప్పుడు, సుప్రీం కోర్టు పబ్లిక్ ట్రస్ట్ సిద్ధాంతాన్ని వివరించింది. ఈ అంశంపై పలు నిర్ణయాలను ప్రస్తావిస్తూ సుప్రీంకోర్టు ఈ విధంగా వ్యాఖ్యానించింది.

> 40. అడవులు, జలవనరులు, నదులు, సముద్ర తీరాలు మొదలైన సహజ వనరులను ప్రజల తరఫున, ముఖ్యంగా భావితరాల తరఫున ట్రస్టీగా రాష్ట్రం కలిగి ఉందని మేము పునరుద్ఘాటిస్తున్నాం. ఇవి ఉమ్మడి ఆస్తులు మరియు ప్రజలు వాటిని నిరాటంకంగా ఉపయోగించడానికి అర్హులు. ఒకవేళ అటువంటి బదిలీ ప్రజల హక్కుకు భంగం కలిగిస్తే, ప్రభుత్వం పబ్లిక్ ట్రస్ట్ ఆస్తులను ప్రైవేటు వ్యక్తులకు బదిలీ చేయదు మరియు కోర్టు పబ్లిక్ ట్రస్ట్ సిద్ధాంతాన్ని ఉపయోగించవచ్చు మరియు ప్రజలకు వెలుతురు, గాలి మరియు నీరు అందుబాటులో ఉండే హక్కును పరిరక్షించడానికి మరియు నదులు, సముద్రం, చెరువులను రక్షించడానికి సానుకూల చర్య తీసుకోవచ్చు. చెట్లు, అడవులు మరియు సంబంధిత సహజ పర్యావరణ వ్యవస్థలు.॥

12. మొవ్వా బుచ్చమ్మ వర్సెస్ మొవ్వ వెంకటేశ్వరరావు కేసులో ప్రతివాది అడ్డంకులు సృష్టించినప్పటికీ ప్రజా వీధిలో మనుషులు, పశువులు, బండ్లకు వెళ్లేందుకు తగినంత స్థలం అందుబాటులో ఉండటం అడ్డంకులను తొలగించడానికి తప్పనిసరి నిషేధాన్ని నిరాకరించడానికి కారణమా అనే అంశంపై ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ విచారణ చేపట్టింది. ఈ నేపథ్యంలో డివిజన్ బెంచ్ ఈ విధంగా వ్యాఖ్యానించింది.

5. కాబట్టి ఒకసారి హైవే అనగానే, దానిలోని ప్రతి భాగమూ హైవే అని, హైవేలోని ప్రతి అంగుళం మీదా ప్రజాహక్కు విస్తరిస్తుందని స్పష్టమవుతోంది. బి.సి.డి పబ్లిక్ స్ట్రీట్ అని తేలినందున, పబ్లిక్ స్ట్రీట్ లో భాగమైన ప్లాట్లు 2(ఎ), 3(ఎ)లలో ప్రతివాది ఎటువంటి అడ్డంకులు పెట్టడానికి అర్హుడు కాదు. మనిషిని, పశువులను, బండ్లను వదిలేసినంత కాలం తాను పెట్టిన అడ్డంకులను తొలగించలేమని ప్రతివాది చెప్పడం వినబడదు. మేము చెప్పినట్లుగా, దాటడానికి మరియు తిరిగి దాటడానికి ప్రజల హక్కు ప్రతి అంగుళం వరకు విస్తరించి ఉంది మరియు ప్రతివాదికి నచ్చిన వీధిలో ఒక భాగానికి తనను తాను పరిమితం చేయమని పిటిషనర్ను బలవంతం చేస్తుంది. అడ్డంకిని తొలగించడానికి తప్పనిసరి నిషేధాజ్ఞకు పిటిషనర్ స్పష్టంగా అర్హుడు మరియు శ్రీ సూర్యనారాయణ సరిగ్గా సూచించినట్లుగా, తప్పనిసరి నిషేధాన్ని కూడా మంజూరు చేస్తే తప్ప దిగువ కోర్టులు మంజూరు చేసిన శాశ్వత నిషేధాజ్ఞలు దాని పూర్తి ప్రభావాన్ని చూపలేవు."

13. కె.సుదర్శన్ విషయంలో వి. మద్రాసు 17లోని రంగనాథన్ స్ట్రీట్ నుంచి హాకర్లు, పెడ్లర్లను తొలగించాలని, పిటిషనర్ల దుకాణాలకు వాహనాలు, పాదచారులకు ఎలాంటి ఆటంకం కలగకుండా పేవ్మెంట్లు ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతూ దాఖలైన రిట్ పిటిషన్లపై మద్రాసు హైకోర్టు కమిషనర్, మద్రాస్ హైకోర్టు సింగిల్ జడ్జి విచారణ జరిపారు. ఆ సందర్భంలో, అనేక నిర్ణయాలను ప్రస్తావించిన తరువాత, విద్యావంతులైన జడ్జి హైవేలు మరియు ప్రజా వీధులపై ప్రజల హక్కులకు సంబంధించి కొన్ని సూత్రాలను ఈ విధంగా పేర్కొన్నారు:

19. పై నిర్ణయాల నుండి కింది సూత్రాలు ఉద్భవిస్తాయి. ప్రతి ప్రజాప్రతినిధికి హైవే లేదా పబ్లిక్ స్ట్రీట్ మీదుగా వెళ్ళే మరియు తిరిగి దాటే హక్కు ఉంది. చట్టబద్ధమైన ప్రయాణం కోసం హైవే వెంబడి వెళ్ళే హక్కు ప్రజల హక్కు, హైవే యొక్క సహేతుకమైన మరియు సరైన వినియోగదారుకు వారి ఉనికి ఎంతవరకు ఆపాదించబడుతుందో తప్ప "దానిపై" ఉండకూడదు. రహదారి లేదా వీధి యొక్క మొత్తం వెడల్పుపై, మరో మాటలో చెప్పాలంటే, వీధి యొక్క ప్రతి అంగుళం మీద ప్రయాణించడానికి మరియు తిరిగి దాటడానికి ప్రజల హక్కు విస్తరించి ఉంది. ఒక ప్రజాప్రతినిధి మరొకరి ఇష్టానుసారం వీధిలోని ఒక భాగానికి పరిమితం కావాలని బలవంతం చేయలేం. హైవే లేదా పబ్లిక్ స్ట్రీట్ కు ఆనుకొని ఉన్న ఆస్తి యజమానికి తన భూమి వాస్తవంగా తాకిన ఏ సమయంలోనైనా అటువంటి హైవే లేదా వీధిలోకి ప్రవేశించే హక్కు ఉంది. తన ప్రాంగణం నుంచి

హైవేకు చేరుకునే హక్కు ఆయన వ్యక్తిగత హక్కు. ఏదేమైనా, అతను "హైవేపై" లేదా పబ్లిక్ స్ట్రీట్ లో ఉన్న వెంటనే అటువంటి హైవే లేదా పబ్లిక్ స్ట్రీట్ ను ఉపయోగించే అతని హక్కు ప్రజా హక్కు అవుతుంది........xxxx.॥

14. ఒక నిర్దిష్ట ఆస్తి అంటే హైవే లేదా పబ్లిక్ స్ట్రీట్ ను రాజ్యం ప్రజలకు అంకితం చేస్తే, దానిని దాటడానికి మరియు తిరిగి పాస్ చేయడానికి మరియు దానిపై ఇతర చట్టబద్ధమైన ఉపయోగం చేయడానికి ప్రజలకు హక్కు ఉంటుందని పై న్యాయశాస్త్రం మనకు చెబుతుంది. ఈ ఆస్తి దాని నిర్వహణ లేదా నిర్వహణ మరియు కొన్ని నిబంధనలను జారీ చేయడం ద్వారా వినియోగాన్ని నియంత్రించడానికి ట్రస్ట్ సిద్ధాంతం కింద రాష్ట్రానికి చెందుతుంది. ఒక నిర్దిష్ట ఆస్తిని ఒక పబ్లిక్ స్ట్రీట్ లేదా హైవేగా ప్రభుత్వం నోటిఫై చేసి అంకితం చేసి, ప్రజలకు తెరిచినట్లయితే పైన పేర్కొన్న చట్టం.

15. సౌలభ్య హక్కు : ప్రభుత్వ ఆస్తిపై ప్రజలకు లభించే రెండో రకం హక్కు ప్రజాప్రయోజనానికి అంకితం కాదు. ఆ హక్కు ప్రిస్క్రిప్షన్ ద్వారా సులభతరం అవుతుంది. ఒకవేళ ప్రభుత్వ ఆస్తి ఏదైనా నిర్దిష్ట ప్రయోజనం కోసం ప్రజలకు అంకితం చేయబడకపోతే, కానీ భవిష్యత్తు ఉపయోగం కోసం సంరక్షించబడిందని అనుకుందాం, ఈలోగా, ప్రజాప్రతినిధులు తమ ఆస్తులను ప్రయోజనకరంగా ఆస్వాదించడానికి ప్రభుత్వ భూమిని ఒక నిర్దిష్ట కాలానికి బహిరంగంగా, నిరంతరం మరియు ప్రతికూలంగా ఉపయోగించారు. ప్రిస్క్రిప్షన్ ద్వారా ప్రజలు ఆ ప్రభుత్వ భూమిపై సులభమైన హక్కును పొందుతారు. ఇండియన్ ఈజ్ మెంట్స్ యాక్ట్ 1882లోని సెక్షన్ 15 ఈ హక్కును వివరిస్తుంది. అది ఇలా ఉంది:

"15. ప్రిస్క్రిప్షన్ ద్వారా సంపాదించడం: ఏదైనా భవనానికి వెలుతురు లేదా గాలిని ఉపయోగించడం మరియు ఉపయోగించడం శాంతియుతంగా, ఎటువంటి అంతరాయం లేకుండా, ఇరవై సంవత్సరాల పాటు, ఒక వ్యక్తి యొక్క భూమి నుండి లేదా దానికి అతికించిన వస్తువుల నుండి కృత్రిమ ఒత్తిడికి లోనైన మరొక వ్యక్తి యొక్క భూమి నుండి లేదా దానికి అతికించిన వస్తువుల నుండి మద్దతును శాంతియుతంగా పొందినప్పుడు, ఒక సౌలభ్యంగా, అంతరాయం లేకుండా, ఇరవై సంవత్సరాలుగా, మార్గం లేదా మరేదైనా సౌలభ్యం పొందే హక్కును, దాని హక్కును పొందే ఏ వ్యక్తి అయినా శాంతియుతంగా మరియు బహిరంగంగా అనుభవించిన చోట, సౌలభ్యంగా, మరియు అంతరాయం లేకుండా, మరియు ఇరవై సంవత్సరాల పాటు, కాంతి లేదా

గాలి, మద్దతు లేదా ఇతర సౌలభ్యాన్ని పొందే హక్కు సంపూర్ణంగా ఉంటుంది. పైన పేర్కొన్న ఇరవై సంవత్సరాల కాలాల్లో ప్రతి ఒక్కటి దావా వేయడానికి ముందు రెండు సంవత్సరాలలో ముగిసే కాలంగా పరిగణించబడుతుంది, దీనిలో అటువంటి కాలానికి సంబంధించిన క్లెయిమ్ వ్యతిరేకించబడుతుంది.‖

వివరణ I: హక్కు క్లెయిమ్ చేయబడిన ఆస్తి యొక్క యజమాని లేదా ఆక్రమణదారునితో కుదుర్చుకున్న ఒప్పందానికి అనుగుణంగా ఈ సెక్షన్ యొక్క అర్థంలో ఏదీ ఆనందదాయకం కాదు, మరియు అటువంటి హక్కును సౌలభ్యంగా లేదా సులభతరంగా మంజూరు చేయలేదని ఒప్పందం నుండి స్పష్టమవుతుంది. అది పరిమిత కాలానికి మంజూరు చేయబడిందని, లేదా దానిని నెరవేర్చడంపై ఒక షరతుకు లోబడి ఉందని.

వివరణ II: హక్కుదారుడు కాకుండా వేరొకరి చర్య ద్వారా ఆటంకం కలిగించినట్లయితే, మరియు హక్కుదారుడు దానిని గమనించిన తరువాత ఒక సంవత్సరం పాటు అటువంటి అడ్డంకిని సమర్పించినా లేదా అంగీకరించినా తప్ప, ఈ సెక్షన్ యొక్క అర్థంలో ఏదీ అంతరాయం కలిగించదు.

వివరణ III: ఆధిపత్య మరియు బానిస యజమానుల మధ్య ఒక ఒప్పందానికి అనుగుణంగా ఆనందాన్ని నిలిపివేయడం ఈ విభాగం యొక్క అర్థంలో అంతరాయం కలిగించదు.

వివరణ IV: నీటిని కలుషితం చేసే విషయంలో, కాలుష్యం మొదట బానిస వారసత్వాన్ని గుర్తించినప్పుడు ఈ ఇరవై సంవత్సరాల కాలం ప్రారంభమవుతుంది. ఈ సెక్షన్ కింద హక్కు క్లెయిమ్ చేయబడిన ఆస్తి [ప్రభుత్వానికి] చెందినప్పుడు, "ఇరవై సంవత్సరాలు‖ అనే పదాలకు, "[ముప్పై సంవత్సరాలు] ‖ అనే పదాలకు బదులుగా ఈ సెక్షన్ చదవాలి."

(ఎ) రైట్ ఆఫ్ వే అనేది 30 సంవత్సరాల నిరాటంకంగా అనుభవించడం ద్వారా ప్రభుత్వ భూమిపై ప్రజలు సంపాదించగల అటువంటి సౌలభ్యాలలో ఒకటి. ప్రజలు ఆధిపత్య యజమానులుగా ఉంటారు మరియు ప్రభుత్వం బానిస యజమాని లేదా బానిస వారసత్వంగా ఉంటుంది. మొదటి రకం హక్కుకు, రెండవ వర్గానికి మధ్య గణనీయమైన వ్యత్యాసం ఏమిటంటే, మొదటి కేటగిరీలో, ప్రభుత్వం ఒక ఆస్తిని ప్రజా ఉపయోగం కోసం అంకితం చేస్తుంది, అయితే రెండవ రకంలో అటువంటి సమర్పణ ఉండదు, కాని ప్రభుత్వం నిర్ణీత 30 సంవత్సరాల కాలానికి అంగీకరించడం

ద్వారా ప్రజలకు సులభతరం చేసే హక్కును అంగీకరిస్తుంది. ఇంత వ్యత్యాసం ఉన్న నేపథ్యంలో బండి ట్రాక్ అనే అంశంపై శాంతిపురం, పరిసర గ్రామాల ప్రజలు చేపట్టిన చట్టపరమైన హక్కు స్వభావం ఏమిటో ఇప్పుడు చూడాలి.

16. పై సందర్భంలో ఇరుపక్షాలు దాఖలు చేసిన అభ్యర్థనలు, మెటీరియల్ పత్రాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్నాను. గ్రామస్తుల వ్యవసాయ భూములకు చేరేందుకు ప్రభుత్వ భూమిలోని 120/4, 120/6లో ఎప్పటి నుంచో కార్ట్ ట్రాక్ ఉనికిలో ఉందని పిటిషనర్ ప్రధాన కేసు. ఈ కార్ట్ ట్రాక్ గ్రామ పటంలో కూడా నమోదు చేయబడింది. ప్రస్తుతం ఉన్న కార్ట్ ట్రాక్ లోని కొంత భాగాన్ని ఆక్రమించి హైస్కూల్, జూనియర్ కళాశాల నిర్మించడం వల్ల వ్యవసాయ పొలాలకు వెళ్లేందుకు మరో మార్గం లేదని, దీంతో పిటిషనర్ తో పాటు ఇతర గ్రామస్థులు తీవ్ర అసౌకర్యానికి గురవుతున్నారని ఆయన విన్నవించారు. గతంలో బండి ట్రాక్ ఉండేదని వాదించడం తప్ప, ప్రభుత్వం ఆ ట్రాక్ ను పబ్లిక్ స్ట్రీట్ గా గుర్తించి దానికి రోడ్డు వేయడం, లైటింగ్, డ్రైనేజీ సౌకర్యాలు కల్పించడం వంటి వాటి నిర్వహణను చేపట్టడం ఆయన ప్రత్యేక విజ్ఞప్తి కాదు. చిత్తూరు జిల్లా కలెక్టరుకు 11.04.2011న ఇచ్చిన వినతి పత్రంలో కూడా సై నెం.120/2లో తనకు ఏసీ.1.18 సెంట్లు ఉన్నాయని, మఠం గ్రామం నుంచి కుప్పం - పలమనేరు హైవే రోడ్డు వరకు కార్ట్ ట్రాక్ నడుస్తోందని, 2022 దృష్ట్యా ఏపీహెచ్సీ:13892 21 హైస్కూల్ కాంపౌండ్ గోడ నిర్మాణం, కాంపౌండ్ రోడ్డు నిర్మాణం గురించి మాత్రమే పేర్కొన్నారు. ప్రధాన రహదారికి కేవలం 100 అడుగుల దూరంలో ఉన్న పిటిషనర్ కార్ట్ ట్రాక్ ను ఉపయోగించలేకపోయారు. దీంతో ట్రాక్టర్లు హైవే రోడ్డుకు చేరుకునేందుకు వీలుగా పాఠశాల ఆవరణ గుండా తగినంత వెడల్పు స్థలాన్ని ఏర్పాటు చేయాలని కోరారు. ఆయన అభ్యర్థన మేరకు తహసీల్దార్/5వ ప్రతివాది విచారణ జరిపి నివేదిక సమర్పించాలని కలెక్టర్ ఆదేశించినట్లు తెలుస్తోంది. 5వ ప్రతివాది మండల సర్వేయర్ ద్వారా భూమిని సర్వే చేయించి నివేదిక సమర్పించారు. దీని ఆధారంగా తహసీల్దార్ 27.04.2011న ఆర్వోసీ.ఎ/93/2011లో 3వ ప్రతివాదికి నివేదిక సమర్పించారు. పిటిషనర్ కు చెందిన ఏసీ.1.18 సెంట్ల భూమి గుండిశెట్టిపల్లె చౌరస్తాలోని 120/2లో ఉందని తెలిపారు. దాని పడమటి వైపున ఉత్తర దక్షిణ దిశలోని సై నెం.120/4 వద్ద ఎ.సి.0.40 సెంట్ల విస్తీర్ణంలో ఒక కార్ట్ ట్రాక్ నడుస్తోంది. 120/6లో ఏసీ.0.95 సెంట్ల విస్తీర్ణంలో ప్రభుత్వ పాఠశాల ఉందని, బండి ట్రాక్ మీదుగా పాఠశాల చుట్టూ ప్రహరీగోడను నిర్మించారని తెలిపారు. కొన్ని మరమ్మతుల కోసం

పాఠశాల యాజమాన్యం 12 అడుగుల ప్రహరీ గోడలో కొంత భాగాన్ని తొలగించారు. ప్రహరీ గోడలో పేర్కొన్న అంతరాన్ని వదిలేస్తే, కార్ట్ ట్రాక్ పునరుద్ధరించబడుతుందని మరియు దీని కొరకు, D.E.O/2వ ప్రతిస్పందకుడి అనుమతి అవసరమని పేర్కొనబడింది. అనంతరం 3వ ప్రతివాది సూచనల మేరకు తహసీల్దార్ రెండో ప్రతివాదికి అనుమతి కోరుతూ లేఖ రాశారు. తరువాత 09.07.2012న ఎం.ఇ.ఒ/7వ ప్రతిస్పందకుడికి రాసిన లేఖలో 2వ ప్రతిస్పందకుడు కార్ట్ ట్రాక్ కోసం హైస్కూల్ మరియు కళాశాల భవనాల మధ్య 12 అడుగుల వెడల్పు స్థలాన్ని ఇవ్వడానికి సూత్రప్రాయంగా అంగీకరించాడు.

17. అలా ఉండగా, 5వ ప్రతివాది నివేదికపై సమగ్ర నివేదిక సమర్పించాలని చిత్తూరు జిల్లా కలెక్టర్ ఆదేశించిన మదనపల్లె సబ్‌కలెక్టర్/ 4వ ప్రతివాది తాను తనిఖీ చేసి సై.నెం.120/4లో కార్ట్ ట్రాక్ ఉందని, అది పాఠశాల ఆక్రమణలో ఉందని, 2022: బోరుబావి తవ్వే వాహనం వచ్చేందుకు ఏపీ కాలేజీ అధికారులు ప్రహరీగోడ, ప్రహరీ గోడలో కొంత భాగాన్ని తొలగించారు. 12 అడుగుల వెడల్పు ఉన్న ఖాళీ స్థలాన్ని అధికారులు కళాశాల, పాఠశాల స్థలం మధ్యలో కార్ట్ ట్రాక్ కోసం వదిలేస్తే పిటిషనర్కు, ఇతర రైతులకు సౌకర్యంగా ఉంటుందని సబ్‌కలెక్టర్ అభిప్రాయపడ్డారు. పాఠశాల యాజమాన్యం 12 అడుగుల ఖాళీ స్థలాన్ని ఖాళీ స్థలాన్ని ఖాళీ చేసేలా రెండో ప్రతివాదిని ఆదేశించాలని కలెక్టర్ ను కోరారు. తరువాత, రెండవ ప్రతివాది 14.08.2014న 3వ ప్రతివాదికి 14.08.2014న రాసిన లేఖలో 6వ ప్రతివాది 02.08.2014న పాఠశాల ఆవరణను సందర్శించారని, ఇందులో 6వ ప్రతివాది 02.08.2014న పాఠశాల ఆవరణను సందర్శించారని, దీనిలో పిటిషనర్ కు 0.40 సెంట్లు కేటాయించే ప్రతిపాదనకు సంబంధించి పిటిషనర్ కు మరియు ఇతరులకు కార్ట్ ట్రాక్ వేయడానికి అనుమతి ఇవ్వాలనే ప్రతిపాదనకు సంబంధించి 6వ ప్రతివాది పాఠశాల ఆవరణను సందర్శించారని పేర్కొన్నారు. అక్కడ నెలకొన్న శాంతియుత వాతావరణానికి విఘాతం కలుగుతుందని పేర్కొంది. బండి ట్రాక్ పునరుద్ధరణ ప్రతిపాదనతో శాంతిపురం పాఠశాల విద్యా కమిటీ చైర్మన్ కూడా విభేదించారు మరియు కళాశాల కాంపౌండ్ వెలుపల మట్టం గ్రామం వైపు కార్ట్ ట్రాక్ వేయాలని సూచించారు. కార్ట్ ట్రాక్ పునరుద్ధరణ ప్రతిపాదనలను విరమించుకోవాలని 2వ ప్రతివాది 3వ ప్రతివాదిని అభ్యర్థించారు.

18. మత్తం గ్రామానికి, కుప్పం - పలమనేరు ప్రధాన రహదారికి మధ్య ఉన్న ప్రభుత్వ భూమిపై కార్ట్ ట్రాక్ ఉనికిలో ఉందని పై అభ్యర్థనలు, ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు తెలియజేస్తున్నాయి. ఇది ఒక

ప్రత్యేకమైన మరియు వేయబడిన ప్రజా వీధి కాదు మరియు ప్రభుత్వం లేదా స్థానిక సంస్థలు ఆ విధంగా నిర్వహించడం లేదు. మరోవైపు భవిష్యత్ అవసరాల కోసం ప్రభుత్వం 120/5, 6లోని భూమిని కేటాయించగా, ప్రజలు 120/5, 6తో సహా 120/5, 6తో సహా 120లోని వివిధ సర్వే నంబర్ల ద్వారా బండ్లను తీసుకెళ్లేవారు. ప్రభుత్వ అంగీకారం, కాలగర్భం కారణంగా ఒక సౌలభ్యం ఏర్పడింది. అందువల్ల, పై వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులను బట్టి, శాంతిపురం మరియు ఇతర చుట్టుపక్కల గ్రామాల ప్రజలు ప్రభుత్వ భూమిపై మాత్రమే హక్కును అనుభవించారని, కానీ వారికి ప్రజా వీధిలో ఎటువంటి హక్కు లేదని నిర్ధారణకు రావచ్చు. ఈ అంశానికి తదనుగుణంగా సమాధానం దొరుకుతుంది.

19. పాయింట్ నెం.2: ఈ అంశానికి సంబంధించి ప్రభుత్వం జీవో ఎంఎస్ నెం.555 ద్వారా శాంతిపురానికి ఉన్నత పాఠశాలను మంజూరు చేసిందని, ఆ తర్వాత 120/5లో ఏసీ.1.50 సెంట్లు, పాఠశాల, కళాశాల భవనాలు, ఆటస్థలాల కోసం 120/6లో ఏసీ.0.95 సెంట్లు కేటాయించిందన్నారు. 1998 సంవత్సరంలో, భవనాలు నిర్మించబడ్డాయి మరియు వాటి చుట్టూ ప్రహరీ గోడ కూడా నిర్మించబడింది, తద్వారా 1998 నుండి సై.నెం.120/4, 5 & 6 ద్వారా కార్ట్ ట్రాక్ పూర్తిగా మూసివేయబడింది. గ్రామస్తులు నిరసన వ్యక్తం చేశారని, పాఠశాల అధికారులు కార్ట్ ట్రాక్ ఇస్తామని హామీ ఇచ్చారని పిటిషనర్ వాదించినప్పటికీ, బండి ట్రాక్ పునరుద్ధరణ కోసం గ్రామస్థులెవరూ కోర్టులో చట్టపరమైన చర్యలు తీసుకోలేదు. పిటిషనర్ 2011లో 120/2లో ఏసీ.1.18 సెంట్లు కొనుగోలు చేసి పాఠశాల, కళాశాల భవనం గుండా కార్ట్ ట్రాక్ కు మార్గం కల్పించాలని వినతిపత్రాలు ఇచ్చారని, చివరకు తన అభ్యర్థన ఫలించకపోవడంతో 2014లో రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేశారని తెలుస్తోంది. ఈ నేపథ్యంలో 16 ఏళ్ల తర్వాత అంతరించిపోయిన సౌలభ్యాన్ని పునరుద్ధరించడానికి ఆయనకు చట్టబద్ధంగా అర్హత ఉందా అనేది ప్రధాన ప్రశ్న.

(ఏ) సెక్షన్ 15 కింద ప్రిస్క్రిప్షన్ ద్వారా సులభతరం చేయడంలో కొన్ని గుర్తించదగిన లక్షణాలు ఉన్నాయి. మొదటిది, సౌలభ్యాన్ని కోరుకునే వ్యక్తి శాంతియుతంగా, నిరాటంకంగా, 20 సంవత్సరాలు (ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా 30 సంవత్సరాలు) ఒక హక్కుగా అనుభవించానని నిరూపించుకోవాలి. రెండవది, ఒక వ్యక్తి ఎంత కాలం సౌలభ్యాన్ని ఆస్వాదించినా, అతను లేదా ఇతర పక్షం దాఖలు చేసిన చట్టపరమైన విచారణలో కోర్టు ముందు అటువంటి ఆనందాన్ని రుజువు చేయకపోతే అది సంపూర్ణం కాదు. మూడవది మరియు అన్నిటికంటే ముఖ్యంగా,

దావాదారుడు 20 సంవత్సరాలు (ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా 30 సంవత్సరాలు) నిరాటంకంగా సౌలభ్యాన్ని అనుభవించాలి, ఈ కాలపరిమితి దావా ఏర్పాటుకు ముందు రెండు సంవత్సరాలలో ముగుస్తుంది. దీని అర్థం, ఆటంకం కలిగితే, హక్కుదారుడు రెండేళ్లలోపు దావా వేయాలి మరియు ఆ రెండు సంవత్సరాలకు ముందు ముగిసే 20 సంవత్సరాల వరకు అతను నిరాటంకంగా సడలింపు హక్కును అనుభవించాడని నిరూపించాలి.

20. (1) ప్రిస్క్రిప్షన్ ద్వారా సులభతరం చేయడాన్ని తప్పనిసరిగా కోర్టు ప్రకటిస్తుంది. సుల్తాన్ లో అహ్మద్ వి. వలీవుల్లా 8, అలహాబాద్ హైకోర్టు ఈ విధంగా వ్యాఖ్యానించింది:

> 3. ఈ పరిశోధనల ఫలితమే డిఫెన్స్ వైఫల్యం అని నాకనిపిస్తోంది. ఈజ్ మెంట్స్ యాక్ట్ లోని సెక్షన్ 15లోని ఐదవ పేరాలో దావా వేసేంత వరకు చట్టబద్ధమైన ముందస్తు శీర్షికను పొందడం అసాధ్యంగా కనిపిస్తుంది. ప్రిస్క్రిప్షన్ చట్టం, 1832 లోని సెక్షన్లు 3 మరియు 4 లకు సంబంధించి ఇది జరిగింది [కోల్స్ వర్సెస్ హోమ్ అండ్ కాలనీ స్టోర్స్ (1904) లో లార్డ్ మక్నాగ్టెన్ యొక్క తీర్పు చూడండి: పుట 189 : 73 L.J. Ch. 484 : 90 L.T. 687 : 53 W.R. 30 : 20 T. 77 ఎల్.జె. అధ్యాయం 154 : 98 ఎల్.టి. ప్రిస్క్రిప్షన్ చట్టంలోని సెక్షన్ 3 నిరంతర సడలింపులకు మాత్రమే సంబంధించిన పరిస్థితి ఈ విషయాన్ని ప్రభావితం చేసేలా కనిపించడం లేదు. భారత సులభతర చట్టంలోని సెక్షన్ 15లోని ఐదో పేరా నిరంతర, నిలిపివేత సడలింపులకు వర్తిస్తుంది.

(2) మద్రాసు హైకోర్టుకు చెందిన ప్రముఖ సింగిల్ జడ్జి అర్జున ఉడయార్ వర్సెస్ మునుస్వామి నాయకర్ 9 కేసులో కూడా ఇదే అభిప్రాయాన్ని వెలిబుచ్చారు. ఇందులో గోయిల్ యొక్క లా ఆఫ్ ఈజ్ మెంట్స్ అండ్ లైసెన్స్ - రెండవ ఎడిషన్ 1996ను ఉటంకిస్తూ, హక్కును సవాలు చేయకపోతే ప్రిస్క్రిప్షన్ ద్వారా సులభతరం చేసే హక్కును సంపూర్ణమైనదిగా పరిగణించలేమని పండిత న్యాయమూర్తి పేర్కొన్నారు.

(iii) సిటి కాంతా పాల్ వర్సెస్ రాధా గోవింద సేన్ 10 కేసులో కలకత్తా హైకోర్టు, పరిమితి చట్టం, 1908 లోని సెక్షన్ 26ను పరిగణనలోకి తీసుకుంది (సెక్షన్ 26 పరిమితి చట్టం, 1963 లోని సెక్షన్ 25తో పాటు పరి మాటేరియాలో ఉంది) ఈ విధంగా పేర్కొంది:

"2. ....xxxx...... చట్టంలో పేర్కొన్న కాలాన్ని అంటే 20 సంవత్సరాలు పొడిగించినంత మాత్రాన సౌలభ్యానికి సంబంధించిన శీర్షిక సంపూర్ణం కాదని, వాస్తవమైన ఆనంద కాలం ఎంత సుదీర్ఘంగా ఉన్నప్పటికీ, కొన్ని దావాలలో హక్కును ప్రశ్నార్థకం చేసే వరకు సంపూర్ణమైన లేదా అసాధ్యమైన హక్కును పొందలేమని సాధికారికంగా చెప్పబడింది. మరియు అలా ప్రశ్నార్థకం అయ్యేంత వరకు, హక్కు అనేది ప్రశ్నార్థకంగా మాత్రమే ఉంటుంది మరియు దానిని ప్రశ్నించినప్పుడు, ఆధారపడిన ఆనందం, దావా స్థాపించిన 2 సంవత్సరాల వరకు 20 సంవత్సరాల వరకు ఒక ఆనందదాయకంగా ఉండాలి .....xxx....."

(iv) సిటి కాంత పాల్ (10 సుప్ర) తరహాలో మదన్ లాల్ వర్సెస్ గిరి లాల్ 11 కేసులో అలహాబాద్ హైకోర్టు ఈ విధంగా వ్యాఖ్యానించింది: "4. xxx.... ఈ సెక్షన్ (సెక్షన్-15) ప్రకారం, వరుసగా 20 సంవత్సరాల పాటు సౌలభ్యాన్ని అనుభవించడం సంపూర్ణ హక్కును సృష్టిస్తుందని చెప్పలేము- 20 సంవత్సరాల ఆనంద కాలం మాత్రమే ఉంటుంది, ఈ సౌలభ్యం కోసం దావా వేయడానికి ముందు రెండు సంవత్సరాలలో ముగిసే కాలం... xxx..."

(v) పష్మినా కో-ఆపరేటివ్ హౌసింగ్ సొసైటీ లిమిటెడ్ వర్సెస్ సుభాష్ అమోలక్ చంద్ గాంధీ 12 కేసులో, బాంబే హైకోర్టు, ముందస్తు సౌలభ్యాన్ని ఏర్పాటు చేయడానికి దావా వేయవలసిన అవసరాన్ని మరియు అందులో పరిగణించవలసిన అంశాలను గురించి ఈ విధంగా పేర్కొంది: .

10 . పిటిషనర్ 20 సంవత్సరాల సౌలభ్యాన్ని అంతరాయం లేకుండా చూపించాలి. పిటిషనర్ దారి యొక్క హక్కును చూపించాలి. 20 ఏళ్ల కాలపరిమితి అంటే దావా వేయడానికి ముందు రెండేళ్లలో ముగిసే కాలపరిమితి. సెక్షన్ మొదటి భాగంలో ప్రతిపాదించిన అంతరాయం వల్ల పార్టీ పోటీ చేసే అవరోధం వల్ల కలిగే ఆనందాన్ని వాస్తవంగా నిలిపివేయాలి. ప్రిస్క్రిప్షన్ ద్వారా కొనుగోలు క్లెయిమ్ చేసుకోవడానికి ఇది సూట్ అవుతుంది. (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)"

(vi) డి.రామనాథ గుప్తా వర్సెస్ ఎస్.రజాక్ 13 కేసులో కర్ణాటక హైకోర్టు ఈ విధంగా వ్యాఖ్యానించింది:

9... xxx... ఒక సౌలభ్యాన్ని మూడు తెలిసిన విధానాల ద్వారా పొందవచ్చు: (1) వ్యక్తీకరించబడిన లేదా పరోక్ష గ్రాంట్ ద్వారా, (2) సులభతరీకరణ చట్టం కింద చట్టబద్ధమైన 20 సంవత్సరాల కాలానికి హక్కుగా వినియోగదారుడు, అనగా ప్రిస్క్రిప్షన్ ద్వారా మరియు (3) కోల్పోయిన గ్రాంట్ యొక్క కల్పన ఆధారంగా పురాతన వినియోగదారుడు. ఈజ్ మెంట్స్ యాక్ట్ కింద రెండో పద్ధతిలో ఈజ్ మెంట్ పొందడానికి అవసరమైన 20 ఏళ్లు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ కాలపరిమితి దావా వేసే ముందు 2 సంవత్సరాల్లోగా ముగియాల్సి ఉంటుంది. ఈ చట్టం కింద ప్రిస్క్రిప్షన్ ద్వారా సులభతరం చేసే హక్కు దావాలో పోరాడితే తప్ప సంపూర్ణం కాజాలదని ఇది సూచిస్తుంది(నొక్కిచెప్పడం).

21. పై న్యాయపరమైన తీర్పులు కోర్టు ద్వారా ముందస్తు సౌలభ్యాన్ని స్థాపించడానికి దావా దాఖలు చేయాల్సిన చట్టపరమైన ఆవశ్యకతను వివరిస్తాయి.

22. తదుపరి లక్షణం ఏమిటంటే, వర్ణనాత్మక సౌలభ్యాన్ని స్థాపించడానికి చట్టపరమైన చర్యలను ప్రారంభించాల్సిన కాలపరిమితి. ఈజ్ మెంట్స్ చట్టంలోని సెక్షన్ 15 ప్రకారం 20 ఏళ్ల కాలపరిమితి (ప్రభుత్వం విషయంలో 30 ఏళ్లు) దావా వేయడానికి ముందు రెండేళ్లలో ముగిసే కాలంగా పరిగణిస్తారు. సెక్షన్ 15తో పాటు పరి మాటేరియాలో ఉన్న పరిమితి చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ఈ విధంగా ఉంది:

"25. ప్రిస్క్రిప్షన్ ద్వారా సౌకర్యాలను పొందడం:- (1) ఏదైనా భవనానికి వెలుతురు లేదా గాలిని సులభంగా, అంతరాయం లేకుండా, ఇరవై సంవత్సరాలుగా, మరియు ఏదైనా మార్గం లేదా నీటి ప్రవాహం లేదా ఏదైనా నీటిని లేదా మరేదైనా సౌలభ్యాన్ని ఉపయోగించడం (సానుకూలంగా లేదా ప్రతికూలంగా అయినా) శాంతియుతంగా మరియు బహిరంగంగా అనుభవించిన ప్రదేశం. అంతరాయం లేకుండా, ఇరవై సంవత్సరాల పాటు, వెలుతురు లేదా గాలి, మార్గం, నీటి ప్రవాహం, నీటి వినియోగం లేదా ఇతర సౌలభ్యాన్ని పొందే హక్కు సంపూర్ణమైనది మరియు అనిర్వచనీయమైనది.

(2) పైన పేర్కొన్న ఇరవై సంవత్సరాల కాలాల్లో ప్రతి ఒక్కటి దావా వేయడానికి ముందు రెండు సంవత్సరాలలో ముగిసే కాలంగా పరిగణించబడుతుంది, దీనిలో అటువంటి కాలానికి సంబంధించిన దావాను వ్యతిరేకిస్తారు.

(3) సబ్ సెక్షన్ (1) కింద హక్కును క్లెయిమ్ చేసుకున్న ఆస్తి ప్రభుత్వానికి చెందినప్పుడు ఆ సబ్ సెక్షన్ ను "ఇరవై సంవత్సరాలు‖ పదాలకు "ముప్పై సంవత్సరాలు‖ అనే పదాలకు ప్రత్యామ్నాయంగా చదవాలి.

వివరణ : హక్కుదారుడు కాకుండా వేరొకరి చర్య వల్ల ఆస్తిని లేదా ఆనందాన్ని నిలిపివేయడం, హక్కుదారుడు దానిని గమనించిన తర్వాత ఒక సంవత్సరం పాటు అటువంటి అడ్డంకిని సమర్పించడం లేదా అంగీకరించడం తప్ప, ఈ సెక్షన్ యొక్క అర్థంలో ఏదీ అంతరాయం కలిగించదు."

23. అందువలన, అటువంటి సౌలభ్యానికి ఆటంకం కలిగించిన రెండు సంవత్సరాలలోపు ముందస్తు సులభతరాన్ని స్థాపించడానికి దావా దాఖలు చేయాలని స్పష్టంగా ఉంది. ఈ అంశాన్ని పలు నిర్ణయాల్లో పునరుద్ఘాటించారు. (1) బదారియా మదర్సా కమిటీ వర్సెస్ ఆంటోనీ రాబర్ట్ బ్రిగాంజా 14లో, సౌలభ్యానికి ఆటంకం కలిగించిన నాలుగేళ్ళ తరువాత ఒక చర్యను తీసుకువచ్చినప్పుడు, కేరళ హైకోర్టు ఈ విధంగా వ్యాఖ్యానించింది: .

"8 . అటువంటి అభ్యర్థనలు లేకపోవడమే కాకుండా అంగీకరించిన వాస్తవాలపై ట్రయల్ కోర్టు కనుగొనడం ఈ క్రింది వాస్తవాలను వెల్లడిస్తుంది. 1987లోనే ఈ దావా దాఖలైంది. 1983 లో ప్రతివాదుల ప్రోద్బలంతో వాహనాలు తీసుకోవడానికి ఆటంకం ఏర్పడింది మరియు ఎక్స్.టి. బి 7 ఫిర్యాదు నమోదైంది. 1983 తర్వాత దావా దాఖలు చేసే వరకు ఆ అడ్డంకిని తొలగించలేదని పిటిషనర్ అంగీకరించారు. అందువల్ల 1983 వరకు వాహనాలు తీసుకునే హక్కు ఉందని భావించినా ఆ తర్వాత 1987 వరకు ఆ హక్కు లేకుండా పోయింది. మొత్తం 6 అడుగుల వెడల్పు ఉన్న వాహనాలను తీసుకోవడానికి చట్టంలోని సెక్షన్ 15 ప్రకారం దావా వేయడానికి ముందు రెండేళ్లలోపు ఇరవై ఏళ్ల పాటు హక్కు ఉందని చెప్పగలమా? నేను అనుకోవడం లేదు."

(2) అర్జున ఉడయార్ కేసులో (9 సుప్ర) మద్రాసు హైకోర్టు 1974లో సబ్జెక్ట్ ఛానల్ తుడిచిపెట్టుకుపోయినప్పటికీ 1978 సంవత్సరంలోనే ఈ దావా వేసిన విషయాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుని, భారతీయ సులభతర చట్టంలోని సెక్షన్ 15కు ఇచ్చిన వివరణ ప్రకారం, అంతరాయం కలిగించిన తేదీ నుంచి రెండేళ్లలోపు దావా వేయాలని, అందువల్ల, దావా నిషేధించబడింది మరియు పిటిషనర్ కోరిన డిక్లరేషన్ కు అర్హత లేదు.

(iii) అను సుందర్ వర్సెస్ శివ నారాయణ్ జైస్వాల్ 15 కేసులో పాట్నా హైకోర్టు (రాంచీ బెంచ్) ఈ విధంగా పేర్కొంది:

> 23. పరిమితి చట్టంలోని సెక్షన్ 25ను సాదాసీదాగా చదివితే, సడలింపు హక్కుగా పేర్కొనే ఆ హక్కుకు ఆటంకం కలిగించిన లేదా నిలిపివేసిన తేదీ నుంచి రెండేళ్లలోపు దావా దాఖలు చేయాలని, పరిమితి చట్టంలోని సెక్షన్ 25లోని క్లాజ్ (2) నిర్దేశించిన గడువులోగా దావా దాఖలు చేయలేదని స్పష్టమవుతోంది. ఇది ఓడిపోయింది మరియు పరిమితి చట్టంలోని సెక్షన్ 25 (2) లో నిర్దేశించిన పరిమితి చట్టం ద్వారా దావాను నిషేధించాలని భావించాలి."

24. అందువల్ల, సులభతర హక్కుకు ఆటంకం కలిగించిన తేదీ నుండి రెండు సంవత్సరాలలోపు దావా లేదా చట్టపరమైన చర్యలను తీసుకువస్తే ప్రిస్క్రిప్షన్ ద్వారా సులభతరం ప్రకటించవచ్చని చట్టం ప్రకటిస్తుంది.

25. పై చట్టాన్ని కేసుకు వర్తింపజేసినప్పుడు, 120/4, 5 & 6 లోని ప్రభుత్వ భూమిపై కార్ట్ ట్రాక్ ఉనికిలో ఉన్నప్పటికీ, గ్రామస్థులు దానిని కొంతకాలం ఉపయోగించినప్పటికీ, ప్రిస్క్రిప్షన్ ద్వారా సులభతరం చేయడానికి వారు 30 సంవత్సరాల పాటు అనుభవించారని నిరూపించడానికి సరైన ఆధారాలు లేవు. 30 ఏళ్లుగా తాము అనుభవిస్తున్నామని భావించినా 1998లో పాఠశాల, కళాశాల భవనాలు, వాటి చుట్టూ ప్రహరీగోడల నిర్మాణం కారణంగా ఆ హక్కుకు ఆటంకం కలిగింది. ఇంతకుముందే చెప్పినట్లు గ్రామస్థులెవరూ తమ హక్కును ప్రకటించడానికి ఆటంకం కలిగించిన తేదీ నుంచి రెండేళ్లలోపు దావా లేదా ఇతర చట్టపరమైన చర్యలు చేపట్టలేదు. అందువల్ల, దావాను స్థాపించే వారి హక్కు పరిమితి ద్వారా నిరోధించబడుతుంది. 2011లో సి.నం.120/2లో భూమిని కొనుగోలు చేసిన పిటిషనర్ కు అప్పటికే హక్కును నిషేధించిన తన

విక్రేత కంటే మెరుగైన క్లెయిమ్ ఉండదు. అతనికి కొత్తగా ఎలాంటి పరిమితి లేదు. అందువల్ల, ఈజ్మెంటరీ హక్కును నిలిపివేసిన 16 సంవత్సరాల తరువాత రిట్ పిటిషన్ ఆలస్యంగా దాఖలు చేయబడిందని, అందువల్ల అది నిర్వహించదగినది కాదనే ఉన్నత విద్య ప్రభుత్వ ప్లీడర్ వాదనలో గణనీయమైన బలం ఉందని నేను కనుగొన్నాను. వీరయే అమ్మాళ్ వర్సెస్ సీని అమ్మాళ్ 16, కె.వి.రాజలక్ష్మయ్య శెట్టిల ద్వారా చట్టబద్ధమైన పరిమితి తర్వాత లేదా వేలం వేయడానికి సుదీర్ఘ కాలం తర్వాత రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేసినప్పుడు రిట్ కోర్టులు ఉపశమనం ఇవ్వడానికి ఇష్టపడవని ప్రత్యేకంగా చెప్పనవసరం లేదు. స్టేట్ ఆఫ్ మైసూర్ 17, ది ప్రింటర్స్ (మైసూర్) లిమిటెడ్ వర్సెస్ ఎం.ఎ.రషీద్ 18, ప్రభాకర్ వర్సెస్ జాయింట్ డైరెక్టర్ సెరికల్చర్ డిపార్ట్ మెంట్ 19. అందువల్ల, నా దృష్టిలో, ఈ రిట్ పిటిషన్ పరిగణనలోకి తీసుకోదగినది కాదు.

26. పిటిషనర్ ఉదహరించిన నిర్ణయాలు అతని కేసుకు ఉపయోగపడవు. బ్రదర్స్ సర్వీస్ స్టేషన్ (1 సుప్ర)లో వాస్తవాలు ఏమిటంటే బెంజ్ సర్కిల్ రోడ్డు అని పిలువబడే సబ్జెక్ట్ రోడ్డు విజయవాడ మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ లోని పబ్లిక్ రోడ్. మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ సులభ్ కాంప్లెక్స్ నిర్మించాలని ప్రతిపాదించినప్పుడు, ప్రతిపాదిత నిర్మాణం పబ్లిక్ రోడ్డును 15 నుండి 20 అడుగుల వెడల్పుకు కుదించబోతోందని, ఫలితంగా సంబంధిత స్థలంలో అడ్డంకి ఏర్పడుతుందని రిట్ పిటిషనర్లు అభ్యంతరం వ్యక్తం చేశారు. ఈ నేపధ్యంలోనే పౌరులకు పబ్లిక్ రోడ్డు గుండా వెళ్ళే హక్కు ఉందని, అందులోని ప్రతి అంగుళాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోవచ్చని, పబ్లిక్ స్ట్రీట్ హక్కులు మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ లో ఉన్నప్పటికీ, వాటిని నిర్వహించే హక్కు మాత్రమే ఉందని, కానీ ఎటువంటి నిర్మాణాలను పెంచడానికి వీల్లేదన్న పిటిషనర్ల వాదనతో ఏకీభవించిన ఈ కోర్టు న్యాయమూర్తి. రిట్ పిటిషన్ ను విచారణకు స్వీకరించి, సంఘటనా స్థలంలో నిర్మించిన టాయిలెట్ కాంప్లెక్స్ ను తొలగించాలని విజయవాడ నగరపాలక సంస్థను ఆదేశించింది. ఏదేమైనా, అప్పటికే చెప్పినట్లుగా, కార్ట్ ట్రాక్ అనే అంశం ఒక ప్రత్యేకమైన ప్రజా వీధి కాదు మరియు గ్రామస్థులు దానిని ప్రజా వీధిగా ఎన్నడూ ఉపయోగించలేదు. అంతేగాక, ఈ తీర్పులో మాదిరిగా కాకుండా భవనం, ప్రహరీ గోడ నిర్మాణం జరుగుతున్నప్పుడు గానీ, ఆ వెంటనే గానీ గ్రామస్తులు ఎలాంటి చట్టపరమైన చర్యలు తీసుకోలేదు.

27. గద్దె వెంకట లక్ష్మమ్మ వి. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం కూడా అందుకు భిన్నంగా ఉంది. నెల్లూరు జిల్లా కొండాపూర్ నుంచి కావలి వెళ్లే డొంక పోరంబోకుపై 50 నుంచి 60 ఏళ్ల క్రితం 20 అడుగుల

వెడల్పుతో బ్లాక్ టాపింగ్ పబ్లిక్ రోడ్డు వేశారు. పిటిషనర్ భూమికి, బ్లాక్ టాపింగ్ రోడ్డుకు మధ్య రోడ్డు మార్జిన్ ఉంది, దీనిని పిటిషనర్ మరియు ఇతరులు తమ భూములను చేరుకోవడానికి మరియు సేకరించడానికి ఉపయోగిస్తారు. రోడ్డు మార్జిన్ కింద కేటాయించిన స్థలాన్ని 5వ ప్రతివాదికి, ఆయన అనుచరులకు ఇంటి స్థలంగా కేటాయించాలని తహసీల్దార్ ప్రతిపాదించడంతో పిటిషనర్ రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేశారు. జగ్ పాల్ సింగ్ వర్సెస్ సుప్రీం కోర్టు తీర్పుపై ఆధారపడిన ఈ కోర్టు విద్వాంసుడు. పంజాబ్ రాష్ట్రం [సివిల్ అప్పీల్ నెం.1132/2013 @ ఎస్.ఎల్.పి నెం.3109/2011 ప్రకారం, భూమి ప్రభుత్వానికి అప్పగించినప్పటికీ, గ్రామస్థులు తమకు రక్షణ కల్పించాల్సిన సాధారణ వినియోగ హక్కును కోల్పోయారని కాదు. ఆ కేసులో ఇంతకుముందే చెప్పినట్లుగా, కర్త ఆస్తి పబ్లిక్ స్ట్రీట్ యొక్క రహదారి మార్జిన్, దీనిని పిటిషనర్ మరియు ఇతరులు 15 సంవత్సరాలకు పైగా ఉపయోగించారు. ఈ నేపథ్యంలో రిట్ పిటిషన్ కు అనుమతి లభించింది. అంతేకాక, తక్షణ కేసు మాదిరిగా కాకుండా, ఎక్కువ కాలం హక్కును నిలిపివేయడం లేదు.

28. కార్ట్ ట్రాక్ పునరుద్ధరణకు 12 అడుగుల స్థలాన్ని కేటాయించడానికి 2వ ప్రతివాది ప్రాథమికంగా ఆమోదించడం, ఆ తర్వాత విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు, తల్లిదండ్రులు మరియు పాఠశాల విద్యా కమిటీ అభ్యంతరాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని తన ప్రతిపాదన నుండి వెనక్కి తీసుకోవడం వల్ల కార్ట్ ట్రాక్ పునరుద్ధరణ కోసం పిటిషనర్ కు ఎటువంటి చట్టపరమైన హక్కు ఉండదని గమనించాలి. అతనికి ఎటువంటి క్లెయిమ్ చేయడానికి చట్టపరమైన హక్కు లేదు.

29. కాబట్టి, వాస్తవాలు, చట్టాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, రిట్ పిటిషన్ లో నాకు ఎలాంటి అర్హతలు కనిపించవు. దీని ప్రకారం ఈ రిట్ పిటిషన్ ను కొట్టివేశారు. ఖర్చులు లేవు. దీనికి కొనసాగింపుగా పెండింగ్ లో ఉన్న మధ్యవర్తిత్వ దరఖాస్తులు ఏవైనా ఉంటే వాటిని మూసివేయటమైనది.

జస్టిస్ యు.దుర్గాప్రసాద్ రావు

13.06.2022

MVA